

Benguet-Abra-Mountain Province-Ilocos Sur (BAMPIS) Mining Watch

19 ti Nobyembre 2011

Lepanto, alias Horizon, Lindsay, etc.; kasosyo ti Goldfields. Royalco. Solfotara, alias DaGamma, Canex, Adanacex, etc. Pacific Metals Canada. Freeport McMoRan, akinkukua iti Phelps Dodge, alias Makilala ken Malibato. Golden Lake. Vegas. Jabel. Asturias. Nickel-Asia, nga isut madama nga akinkukua iti Cordillera Exploration Co., Inc. wenno CEXCI. Mano laeng iti ginasut a kumpanya nga addaan interes da iti kinabaknang a minerales ti Abra River Basin, a saksakupen dagiti probinsya ti Benguet, Abra, Mountain Province, ken Ilocos Sur, wenno BAMPIS. Agarup 320,000 nga ektarya iti BAMPIS ti saksaklawen dagiti lisensya ken aplikasyon dagitoy a kumpanya iti eksplorasyon ken operasyon iti dadakkel a minas.

Iti agdama, agtaltalinaed a ti Lepanto-Goldfields laeng ti addaan iti aktwal nga operasyon da iti minas. Ngem aktibo dagiti dadduma a mangisagsagana kadagiti proyekto da iti panagminas, uray nu maymaysa laeng kadakuada ti naikkanen iti lisensya iti eksplorasyon, ken taltallo laeng iti lisensya iti operasyon. Kaaduan ket adda pay iti tukad ti panangkumpleto kadagiti rekisitos. Kangrunaan a problema da ti panangala iti Free and Prior Informed Consent (FPIC)* kadagiti sigud nga umiili iti luglugar a gangandaten da a minasen. Adu ngamin dagiti umili a sumupsupyat iti panagminas gapu ta ammo da a dakkel a didigra ti iyeg na daytoy kadagiti ili da. Maysa a pagsarsarmingan da ti kapadasan dagiti umili nga apektado iti panagminas ti kumpanya a Lepanto.

Iti las-ud ti setenta y singko a tawen a nagopereyt ditoy BAMPIS ti nakuna a kumpanya, nakalkali ti bambantay, limned ti danum, adda narba a dagdaga iti Mankayan; naiyanod iti danum nga umay-ayus iti pagminasan ti adu a sedimento ken narunaw a metal, nayon pay ti nadumaduma a makasabidong a kemikal, nga isut nakagapuan ti nakaro a polusyon ken siltasyon iti karayan Abra, iti dagdaga iti ig-igid na, ken iti baybay a pagruaran na. Imbes a panagrang-ay ti insangpet koma ti industriya ti panagminas, nakarkaro a panagrigat ti inyeg ti Lepanto iti dakkel a bilang dagiti mannalon ken mangngalap iti BAMPIS.

Rigat met laeng ti insubalit ti Lepanto kadagiti mangmangged a nangiparuar iti balitok, pirak, ken gambang nga inlalkako na iti merkado. Kadagitoy a 75 a tawen, awan pay iti maysa a porsyento iti total a balor dagitoy a produkto ti imbingay na kadagiti mangmangged. Manipud idi tawen 2005, a nu kaano ket nagrugi ti tuloy-tuloy a pananggato ti presyo ti balitok iti internasyunal a tagilakuan, tuloy-tuloy met a linupit-lupit ti Lepanto dagitoy a mangmangged: impaidam na kadakuada ti umno a sueldo; saan na nga insumiter ti kontribusyon da iti Social Security System (SSS) ken Pag-ibig Fund; inikkat na pay ti ginasut kadakuada iti regular nga empleyo tapno mangtangdan laengen isuna kadagiti kontraktwal a makitegged para iti kaguddua a sueldo nga awan kakuyog a benepisyo.

* *free and prior informed consent*: pammalubos a nawaya ken naiyun-una a naited basar iti naan-anay a kaammuan.

Saan laeng a ti Lepanto ti addaan iti nakaro a rekord ti panangdadael iti kalikasan ken panangirurumen iti tattao. Maipada ti rekord ti Nickel Asia idiy Mindanao. Nakarkaro met ti rekord ti Freeport McMoRan idiy Indonesia.

Iliblibak dagiti promotor ti panagminas dagitoy a rekord. Paset ti panangallilaw da kadagiti umili ti panagpammarang nga awan ti iyeg ti panagminas nu di a pagsayaatan. Kagiddan kanu ti eksplorasyon ken operasyon iti minas, masimento dagiti kalsada, maaramid dagiti rangtay, maitakder dagiti iskwelaan ken pagagasan, maaddaan iti empleyo ti dakkel a bilang ti tattao. Adu dagiti maaw-awis da, kangrunaan iti intar dagiti opisiales ti lokal a gubyrno, gapu iti kinakurang dagiti serbisyo a pangkagimongan ken proyekto a pampadur-as a dumandanon iti kaaw-awayan. Di da nga ilawlawag a saan nga agtaginayon daytoy nga empleyo, ken kasukat dagiti proyekto ken serbisyo ti pannakadadael dagiti ili, kasta met dagiti sigud a pagbibibiagan dagiti umili.

Gapu ta adu latta dagiti komunidad a saan a makumbinse kadagitoy, dawdawaten ti kaaduan kadagiti kumpanya nga uray eksplorasyon pay ti maikkan ti pammalubos. Di da ilawlawag a ti eksplorasyon ket nagastos a paset ti preparasyon iti panagminas; nga awan ti kapitalista a mangpundo ditoy nu saan na a namnamaen a makabawi to isuna iti operasyon, wenna makaganansya to isuna nu ilako na ti insagana na iti sabali a kapitalista. Kastoy ti negosyo ti Solfotara.

Nu saan a maala dagiti umili iti kinumbinseyan, *harassment*, pammutbuteng, ken ranggas ti maiparang. Adda dagiti opisiales iti lokal a gubyrno a mangmanmantener iti bukod da nga armado a buyot. Nayon kadagitoy, adda dita dagiti mersenaryo a naggapu iti Cordillera People's Liberation Army (CPLA). Nabilbileg ngem dagitoy ti soldados ti 41st, 50th, ken 77th Battalions, ken ti 53rd Division Reconnaissance Company iti 5th Infantry Division ti Philippine Army. Dagitoy ti us-usaren dagiti kapitalista ken ti estado tapno maipagna ti programa da iti panagminas.

Kadagiti paset ti BAMPIS nga inokupar ti militar, paggargarawan ti CPLA, ken pagturturayan dagiti lokal a *warlord*, mapangpangtaan ti biag ti mano a lideres iti tignayan a kontra-minas; adda dagiti kontra-minas nga umili a matilitiw, mabalbalud, ken maparparigatan; maburburak ti sigud nga urnos iti mano a sigud a kontra-minas a pamilya ken komunidad.

Ngem saan tayo nga agpagawid iti buteng, agpaupay, wenna agpaallilaw. Daga ken danum, ili ken kakailian, kabiagan ken biag mismo ti intayo ilablaban!

***Bantay, baybay, karayan saluadan;
makadadael a panagminas lappedan!
Panangrespeto kadagiti karbengan gun-oden!
Militarisasyon ken ranggas pasardengen.***

• BAMPIS MINING WATCH • BAMPIS MINING WATCH • BAMPIS MINING WATCH • BAMPIS MINING WATCH •